

Список використаних джерел:

1. In Memoriam: Arthur Galston, Plant Biologist, Fought Use of Agent Orange». *Yale News*. July 18, 2008. Retrieved 19 April 2017. URL: <https://news.yale.edu/2008/07/18/memoriam-arthur-galston>
2. Falk R. Environmental Warfare and Ecocide – Facts, Appraisal, and Proposals First Published March 1, 1973. URL: <https://doi.org/10.1177/096701067300400105>
3. Katie Surma Damage an International Crime Takes Center Stage at The Hague URL: <https://insideclimatenews.org/news/07122021/ecocide-the-hauge/>
4. Ecocide law URL: <https://ecocidelaw.com/legal-definition-and-commentary-2021>
5. United Nations A/CN.4/674 General Assembly Preliminary report on the protection of the environment in relation to armed conflicts URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/>
6. Surma Katie Activists Deplore the Human Toll and Environmental Devastation from Russia's Unprovoked War of Aggression in Ukraine URL: <https://insideclimatenews.org/news>
7. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України URL: <https://mepr.gov.ua/news/39238.html>

Ключові слова: екоцид, Міжнародний кримінальний суд, навколишнє середовище, екологічна шкода, екосистема.

Key words: ecocide, International Criminal Court, environment, environmental damage, ecosystem.

ДРАКОХРУСТ ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА

*Західноукраїнський національний університет,
професор кафедри міжнародного права та міграційної політики,
доктор юридичних наук, доцент*

ПЕРЕМІЩЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В РФ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Президент Росії Володимир Путін оголосив про початок спецоперації з метою «демілітаризації України» рано-вранці 24 лютого 2022 року. Цей день став початком повномасштабної війни проти України. Не зумівши «взяти Київ за три дні», він сконцентрувався на захопленні Донбасу та південних областей України [1]. У зв'язку із чим багато українських громадян було переміщено до РФ. Російські загарбники проводять масові заходи з переміщення українських громадян з окупованих територій до РФ.

«Країна-окупант РФ грубо порушує норми статті 49 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни, яка забороняє здійснювати примусове переселення або депортацію осіб з окупованої території», – наголошує Омбудсман Людмила Денісова.

Тому існує необхідність проаналізувати в якому статусі громадяни України мають право легально перебувати на території РФ.

Відповідно до ч.3 статті 20 Закону РФ «Про міграційний облік» приймаюча іноземного громадянина сторона зобов'язана поставити його на міграційний облік відділенні з питань міграції районного відділу поліції (або МФП) протягом 7 робочих днів із моменту прибуття іноземного громадянина на місце перебування [2].

Це і є реєстрація за місцем перебування (тимчасова реєстрація). Проте відповідно до абзацу 2 статті 1 російсько-української угоди про безвізових поїздках від 16 січня 1997 р. (із змінами): «Громадяни держави однієї Сторони на основі взаємності звільняються від реєстрації у компетентних органах за місцем їх перебування на території держави іншої Сторони, якщо строк такого перебування не перевищує 90 днів з моменту в'їзду на територію держави цієї іншої Сторони, за наявності у них міграційної картки з відміткою органів прикордонного контролю, проставленої при в'їзді на територію держави перебування» [3].

Отже, громадяни України можуть не ставати на міграційний облік (реєструватися) у РФ, якщо прибули на термін менше 3 місяців, тобто фактично перші три місяці мають право не реєструватися.

У той же час, перебування в РФ без реєстрації може викликати проблеми при контактах з поліцією та чиновниками, тому якщо є можливість оформити реєстрацію, краще це зробити.

Статус особи, яка потребує притулку на території РФ, законодавством РФ не передбачений. У Росії є два види притулку: статус біженця та тимчасовий притулок. Різниця між ними така:

1. Статус біженця повинен надаватися особам, які мають обґрунтовані побоювання стати у своїй країні жертвою переслідування на ґрунті політичних чи релігійних переконань, приналежності до тієї чи іншої етнічної, расової чи соціальної групи.

Тимчасовий притулок може бути наданий не тільки за цими, але і за іншими причинами, які перешкоджають поверненню іноземного громадянина до країни громадянської приналежності чи постійного місця проживання. Це можуть бути будь-які гуманні причини: від тяжкого стану здоров'я особи до небезпеки, пов'язаної з збройним конфліктом.

- 2 Статус біженця надається безстроково, тимчасовий притулок – на 1 рік. можливістю продовження спеціальним рішенням уповноваженого держоргану заяві – іноземного громадянина – при збереженні причин, що стали підставою для надання тимчасового сховища.

- 3 Біженці зі статусом формально мають самі права, як і громадяни РФ (крім політичних), формально – тому що реалізація багатьох соціальних прав залежить від наявності реєстрації за місцем проживання (постійної реєстрації), яку біженці отримати не можуть. Особи, які отримали тимчасовий притулок мають більш обмежений обсяг прав, а саме: право законно перебувати в РФ, право працювати без патенту або дозволу на роботу, які необхідні іншим іноземцям, право отримати поліс обов'язкового медичного страхування (тобто користуватися безкоштовним медичним допомогою).

4 Отримати статус біженця в РФ майже неможливо, шанси отримати тимчасовий притулок набагато вище – особливо для громадян України [4].

Громадяни України, як і інші іноземні громадяни, можуть перебувати у будь-якому регіоні РФ на свій вибір (крім деяких територій, в які в'їзд всі іноземцям заборонено). При цьому у разі масового екстреного прибуття біженців уряд, згідно із законом «Про біженців», має право визначити місця їх перебування та умови змісту.

12 березня цього року уряд РФ видав ухвалу про розподіл біженців з України за суб'єктами федерації, в якому зазначено граничну чисельність біженців, яку кожен суб'єкт має прийняти.

Таким чином, як ми бачимо, вимоги щодо умов утримання та перебування чітко законодавством не прописано, а тільки формальні процедурні аспекти набуття того чи іншого статусу. І знову ж такі доступ до процедури набуття статусу біженця чи тимчасового притулку мають не всі, так як не кожен громадянин України проходить перевірку через «фільтраційні табори». Нажаль офіційних даних про існування таких таборів немає, тільки дані журналістських розслідувань та юристів, які представляють інтереси благодійних та громадських організацій, що займаються правовою допомогою.

Список використаних джерел:

1. Вторгнення Росії в Україну. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/4449684-vtorhnennia-rosii-v-ukrainu-onlain>
2. О миграционном учете иностранных граждан и лиц без гражданства в Российской Федерации: Федеральный закон от 18.07.2006 № 109-ФЗ URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_61569/
3. Угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про безвізові поїздки громадян України і Російської Федерації від 16 січня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_083#Text/
4. О беженцах: Федеральный закон от 19.02.1993 № 4528-1 (ред. от 01.07.2021). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_4340/4

Ключові слова: громадяни України, переміщення, війна, росія, біженець, тимчасовий захист.

Key words: citizens of Ukraine, displacement, war, russia, refugee, temporary protection.